

ПРАВО НА ВІЛЬНЕ ФОРМУВАННЯ Й ПОШИРЕННЯ ВЛАСНИХ ДУМОК ТА ПОГЛЯДІВ

ЩЕРБАКОВ Олександр, здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Право на вільне формування та поширення власних думок та поглядів є однією з ключових гарантій демократичного суспільства та основоположною складовою системи прав людини. Воно забезпечує можливість кожного вільно формувати власну позицію, висловлювати її у будь-якій формі без необґрунтованого втручання держави чи третіх осіб.

Ключові слова: переконання, погляди, вираження думок, суспільство.

Право на свободу вираження поглядів і переконань має два ключові виміри: по-перше, держава зобов'язана забезпечити громадянам можливість висловлювати та поширювати власні переконання, а також вільно отримувати інформацію. По-друге, цей інститут охоплює свободу вираження думок у будь-якій формі: усній, письмений, художній тощо, незалежно від їхнього змісту. До складу цього права повинні входити принципи вільного та необмеженого доступу до інформації та ідей [1, с. 56], а також гарантування свободи засобів масової інформації (ЗМІ) як одного з основних елементів демократичного суспільства.

Свобода вираження поглядів на відміну від свободи переконань, може бути піддана певним обмеженням, такі обмеження чітко визначені законом і є необхідними для забезпечення шанування прав та репутації інших осіб, підтримання громадської безпеки чи порядку, для захисту суспільного здоров'я, моралі. Порушення цього права можуть виявлятися в різних формах, зокрема в невинуватому обмеженні діяльності ЗМІ, в неправомірному впливі держави на їхню роботу, а також у безпідставному перешкоджанні професійної діяльності журналістів та інших осіб, які реалізують своє право на вільне вираження поглядів.

У разі порушення прав громадяни мають конституційне право вжити послідовні правові та адміністративні заходи для їх відновлення. Насамперед варто переконатися, що в установі чи організації де сталося таке, функціонує ефективна внутрішня система подання скарг, і скористатися передбаченими нею процедурою.

Якщо ж порушення не було усунуто, кожен має право звернутися з позовом до суду [2, с. 45]. У такому разі можна вимагати, зокрема, відшкодування шкоди, завданої порушенням принципу свободи вираження поглядів і переконань, або компенсації за порушення особистих немайнових прав.

У випадках необґрунтованої відмови в наданні публічної інформації рішення відповідного органу може бути обжаловано у встановленому законом порядку. Зазвичай разом із відмовою особі надається роз'яснення щодо органу, до якого слід подати апеляцію, та процедури оскарження.

Отже, реалізація права на вираження поглядів і переконань сприяє розвитку громадянського суспільства та формуванню культури відкритого діалогу. Ефективна реалізація цього права потребує балансу між індивідуальною свободою та громадськими інтересами.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М. Комунікація державних службовців місцевих органів влади з громадськістю. Українознавчий вимір у сучасній науці: гуманітарний аспект: матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25 квітня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 54-57. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17485>.

2. Іваненко В. С. Створення сучасних та ефективних систем захисту уразливих груп працюючого населення. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : матеріали науково-практичного круглого столу, присвяченого 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 45-46. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20213>.

Annotation. *The right to freely form and disseminate one's own thoughts and views is one of the key guarantees of a democratic society and a fundamental component of the human rights system. It ensures the ability of everyone to freely form their own position and express it in any form without unjustified interference by the state or third parties.*

Keywords: *beliefs, views, expression of opinions, society.*

*Науковий керівник – КУРЕПІН Вячеслав,
канд.екон.наук, доцент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*